

บทที่ 1

กรอบการศึกษาและผลการดำเนินงานของโครงการ

1.1 บทนำ

ประเทศไทยมีเศรษฐกิจที่ค่อนข้างเปิด ภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทย ทั้งด้านการค้าและการลงทุน จึงเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ประเทศไทยได้เริ่มเข้าไปมีบทบาทในระดับการค้าพหุภาคี ในฐานะภาคีของความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) และต่อมาในปี พ.ศ. 2538 เมื่อ GATT ได้พัฒนาเปลี่ยนสถานะเป็นองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ประเทศไทยก็เป็นหนึ่งในจำนวนสมาชิกผู้ก่อตั้ง ประเทศไทยได้เข้าไปมีส่วนร่วมโดยตลอดในเวทีการค้าโลก ในหลายกรอบหลายเวที ทั้งในระดับพหุภาคี ระดับภูมิภาค ระดับอนุภูมิภาค และระดับทวิภาคี

ภายใต้ระบบการค้าพหุภาคี (Multilateral Trading System) ในช่วงปี พ.ศ. 2490-2536 ซึ่งในขณะนั้นอยู่ภายใต้ความตกลง GATT กระบวนการเจรจาและข้อตกลงแบบพหุภาคีระหว่างประเทศสมาชิกได้เกิดขึ้นมา 8 รอบแล้ว การเจรจาในรอบแรกๆ จะเน้นการลดกำแพงภาษีขาเข้าเป็นหลัก แต่ต่อมาการค้าระหว่างประเทศมีความซับซ้อนมากขึ้น นอกเหนือจากมาตรการภาษีศุลกากรแล้ว ประเทศต่างๆ ได้คิดและนำมาตรการอื่นๆ มาใช้เพื่อคุ้มครองผู้ผลิตและผู้บริโภคภายในประเทศ ส่งผลให้การค้าระหว่างประเทศไม่เป็นธรรมและไม่เสรี การเจรจาในรอบหลังๆ จึงเน้นการลดอุปสรรคทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร เช่น มาตรการการกีดกันการค้า การอุดหนุน และการจำกัดปริมาณการนำเข้า เป็นต้น

การเจรจาการค้าพหุภาคีรอบปัจจุบัน คือ รอบที่ 9 รอบล่าสุด ที่เรียกว่า รอบโดฮา (Doha Development Round) เริ่มต้นเปิดรอบเจรจาในช่วงการประชุมระดับรัฐมนตรี WTO ครั้งที่ 4 ณ กรุงโดฮา ประเทศกาตาร์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2544 โดยในตอนแรกมีกำหนดเวลาเจรจาไว้ 3 ปี แต่เนื่องจากสมาชิกไม่สามารถบรรลุความตกลงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ จึงต้องเลื่อนการเจรจาออกไป จนถึงขณะนี้การเจรจาได้ยืดเยื้อมานานประมาณ 9 ปีแล้ว

การเจรจารอบโดฮา ซึ่งเป็นรอบแห่งการพัฒนานับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อสมาชิกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนา รวมประเทศทั้งไทย เนื่องจากเป็นรอบการเจรจาระดับพหุภาคีที่ผลักดันการปฏิรูปการค้าสินค้าเกษตร ได้แก่ การเปิดตลาดสินค้าเกษตร และการลดการอุดหนุน ในปัจจุบัน แม้ไทยจะพัฒนาการผลิตและการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมไปมากแล้ว แต่ไทยยังคงเป็นผู้ผลิตและส่งออกสินค้าเกษตรและอาหารที่สำคัญเป็นอันดับที่ 7 ของโลก และเป็นอันดับที่ 1 ของเอเชีย อีกทั้งประชากรที่อยู่ในภาคเกษตรยังมีจำนวนมาก และเป็นผู้มีรายได้น้อย ประเทศไทยจึงต้องผลักดันให้การค้าสินค้าเกษตรโลกมีความเป็นธรรม เพื่อส่งเสริม

ให้สินค้าเกษตรของไทยสามารถขายได้ในตลาดโลกในราคาที่เหมาะสม นำไปสู่ความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่เกษตรกรไทย

การศึกษาวิเคราะห์การเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลกและผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าของไทยในเชิงกว้างและเชิงลึก จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการกำหนดยุทธศาสตร์และแนวนโยบายในด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของไทย นอกจากนี้ การศึกษา ยังเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 190 โดยเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลแก่สาธารณชนเกี่ยวกับการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ เอกชน และประชาชน และเพื่อประโยชน์ในการวางแผนทางแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงได้รับมอบหมายจากกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ให้ศึกษาผลกระทบที่จะเกิดจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก โดยศึกษาวิเคราะห์สินค้าและบริการต่างๆ ที่อาจได้รับผลกระทบ เพื่อผลักดันการใช้ประโยชน์จากการเจรจารอบโดฮา และดำเนินการรองรับผลกระทบ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเกษตรกร ธุรกิจหรือผู้ประกอบการ ให้สามารถปรับตัวเพื่อให้แข่งขันได้ในตลาดโลก และจัดทำข้อเสนอเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และแนวนโยบายในด้านเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศของไทย ตลอดจนมาตรการต่างๆ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลกได้อย่างเต็มที่

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) เพื่อศึกษาในเชิงลึกประเด็นของการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ได้แก่ สินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมและประมง การค้าบริการและการลงทุน การค้าและสิ่งแวดลอม ทรัพย์สินทางปัญญา การปรับปรุงกฎเกณฑ์ทางการค้า การปรับปรุงกลไกระงับข้อพิพาท และการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีรอบอุรุกวัย และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประโยชน์และผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย

2) เพื่อศึกษาผลกระทบทั้งด้านบวกและลบที่อาจเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ทั้งเรื่องสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมและประมง การค้าบริการและการลงทุน การค้าและสิ่งแวดลอม ทรัพย์สินทางปัญญา การปรับปรุงกฎเกณฑ์ทางการค้า การปรับปรุงกลไกระงับข้อพิพาท และการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีรอบอุรุกวัย โดยวิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคมและ

สิ่งแวดล้อม ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว รวมทั้งหาแนวทางการใช้ประโยชน์จากการเจรจารอบโดฮาและการสร้างกลไกเพื่อรองรับผลกระทบที่เป็นรูปธรรม

3) เพื่อหาแนวทางการปรับตัว การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้งมาตรการแก้ไขและมาตรการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบเชิงลบจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา

4) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ระดมความเห็นและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกร ธุรกิจ และผู้ประกอบการ เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 190 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการแสวงหาโอกาสปรับตัว และการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการค้าได้ทันเหตุการณ์

1.3 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาวิจัยจะดำเนินการโดยมีขอบเขต ดังนี้

1) ศึกษาในเชิงลึกประเด็นของการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ได้แก่ เรื่องสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมและประมง การค้าบริการและการลงทุน การค้าและสิ่งแวดล้อม ทรัพย์สินทางปัญญา การปรับปรุงกฎเกณฑ์ทางการค้า การปรับปรุงกลไกระงับข้อพิพาท และการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีรอบอุรุกวัย และเรื่องอื่น ๆ รวมทั้งประโยชน์และผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย

โดยแบ่งเป็นกลุ่ม/ประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) **สินค้าเกษตร** ศึกษาวิเคราะห์การเปิดตลาด การลดระดับการอุดหนุนภายในที่ผูกพันของไทยและประเทศสมาชิก WTO ที่เป็นคู่ค้าสำคัญของไทย เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย จีน และอินเดีย เป็นต้น รวมทั้งการยกเลิกการอุดหนุนการส่งออก

(2) **สินค้าอุตสาหกรรมและประมง** ศึกษาวิเคราะห์การปรับลดอัตราภาษีที่ผูกพันของไทยและประเทศสมาชิก WTO ที่เป็นคู่ค้าสำคัญของไทย เช่น สหภาพยุโรป สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย จีน และอินเดีย รวมทั้งประเด็นสำคัญอื่น ๆ

(3) **การค้าบริการและการลงทุน** ศึกษาวิเคราะห์การเปิดตลาด การยื่นข้อเสนอ (offers) และตารางข้อผูกพันการเปิดตลาดสินค้าบริการของไทยและประเทศคู่ค้าสำคัญ โดยเฉพาะในสาขาสำคัญ เช่น บริการสาขาที่เป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ โลจิสติกส์ การท่องเที่ยว และการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา รวมทั้งศึกษาวิเคราะห์เรื่องการจัดทำวินัยเกี่ยวกับการกำกับดูแลภายในประเทศ (Disciplines on Domestic Regulations) และการจัดซื้อโดยรัฐ (Government Procurement) ภายใต้อาณัติตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลดังกล่าวของไทยกับประเทศต่างๆ ที่มีความสำคัญต่อการค้าบริการระหว่างประเทศของไทย เช่น สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น อาเซียน เป็นต้น

(4) การเจรจาภาวะเปรียบเทียบและการปรับปรุงกฎเกณฑ์ทางการค้า เช่น ศึกษาวิเคราะห์การปรับปรุงความตกลงว่าด้วยการตอบโต้การทุ่มตลาด ความตกลงว่าด้วยการอุดหนุนและมาตรการตอบโต้ และการอุดหนุนประมง

(5) การเจรจาเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า ศึกษาวิเคราะห์การเจรจาในประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่

(i) การขยายความคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indicator หรือ GI Extension) สำหรับผลิตภัณฑ์อื่นนอกเหนือจากไวน์และสุรา และการมี Multilateral Register ด้าน GI

(ii) การพิจารณาตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างความตกลงว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับการค้า (TRIPs) อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (The Convention on Biological Diversity: CBD) การคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น (Traditional Knowledge) และศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน (Folklore)

(iii) Moratorium on Non-violation ภายใต้ความตกลง TRIPs

(6) การค้าและสิ่งแวดลอม โดยศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญ และข้อขัดแย้งระหว่างข้อกำหนดของ WTO กับความตกลงด้านสิ่งแวดล้อมที่ไทยได้มีการลงนามไว้

(7) การปรับปรุงกลไกระงับข้อพิพาท

(8) การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีรอบอุรุกวัย และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) ประเมินผลกระทบทางบวกและลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามพันธกรณีของการเจรจากรอบการค้าต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย ทั้งเรื่องสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมและประมง การค้าบริการ และการลงทุน การค้าและสิ่งแวดลอม ทรัพย์สินทางปัญญา การปรับปรุงกฎเกณฑ์ทางการค้า การปรับปรุงกลไกระงับข้อพิพาท และการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีรอบอุรุกวัย โดยวิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดลอม ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

3) การศึกษาผลกระทบเชิงปริมาณจะครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ผลกระทบในด้านการค้าทั้งสินค้าและบริการ ทั้งในภาพรวมและรายสาขา
- ผลกระทบต่อต้นทุนและราคาของสินค้าและบริการ
- ผลกระทบต่อสวัสดิการ (Welfare) ของผู้บริโภคและผู้ผลิต
- ผลกระทบต่ออัตราค่าจ้างแรงงานและการจ้างงาน
- ผลกระทบต่อการลงทุนและการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ

- วิเคราะห์การกระจายผลประโยชน์และผลกระทบระหว่างกลุ่มต่างๆ
- ประเมินการขยายตัวทางเศรษฐกิจทั้งของไทยและประเทศสมาชิกคู่ค้าสำคัญใน WTO
- ศึกษาวิเคราะห์การเบี่ยงเบนทางการค้าและการลงทุนจากประเทศไทยไปยังประเทศสมาชิกอื่นที่อาจเกิดขึ้นจากการเจรจารอบโดฮา

4) การศึกษาผลกระทบเชิงคุณภาพ จะศึกษาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยเน้นศึกษาภาคหรือสาขาที่เป็นผลประโยชน์หลักของไทย ทั้งในเชิงกว้างและลึก

ในเชิงกว้าง ศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบจากการดำเนินการตามพันธกรณีของการเจรจารอบโดฮา ต่อ GDP และต่อระบบเศรษฐกิจของไทยโดยรวม เช่น การจ้างงาน และสวัสดิการของประชาชน

ในเชิงลึก ศึกษาเจาะลึกในระดับรายการสินค้าและสาขาบริการที่สำคัญ เช่น **กลุ่มสินค้าเกษตร** ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง เนื้อไก่ และน้ำตาล **กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมและประมง** ได้แก่ ยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม **กลุ่มบริการ** ได้แก่ โทรคมนาคม การท่องเที่ยว และการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา โดยจะศึกษาสำรวจและวิเคราะห์ลงลึกในแต่ละกลุ่มของผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน เช่น กลุ่มผู้ประกอบการ เกษตรกร ผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ เป็นต้น

5) ศึกษาวิเคราะห์เสนอแนะแนวทางการใช้ประโยชน์จากโอกาสทางการค้าและการลงทุนของไทย ทั้งในภาคสินค้าและบริการ ตลอดจนการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากโอกาสในการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก และเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของผู้ประกอบการไทยต่อไป

6) วิเคราะห์ศึกษาประโยชน์และผลกระทบต่อเกษตรกรและผู้ประกอบการเป็นรายสินค้า และสาขาบริการ โดยระบุจำนวนผู้ได้รับผลกระทบในแต่ละสินค้า/สาขา และเสนอแนะแนวทางการใช้ประโยชน์และมาตรการปรับตัว การเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และการบรรเทาหรือเยียวยา เพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดจากผลการเจรจารอบโดฮาที่เป็นรูปธรรม สำหรับกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบแต่ละกลุ่ม โดยระบุ

-**มาตรการเตรียมการปรับตัว** เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน รองรับและลดผลกระทบ พร้อมแผนการดำเนินงานและหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบตามแผนงาน

-**มาตรการเพื่อแก้ไขและเยียวยา** พร้อมแผนดำเนินงานและหน่วยงานที่ควรรับผิดชอบตามแผนงาน

7) จัดสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อย (Focus Group) กับกลุ่มเกษตรกรและผู้ประกอบการที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ เพื่อศึกษาหาแนวทางการปรับตัวและมาตรการเยียวยา และรับทราบความต้องการในแต่ละกลุ่ม

1.4 วิธีการศึกษา

การศึกษานี้ ครอบคลุมประเด็นที่สำคัญต่างๆ ของการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ได้แก่ เรื่องสินค้าเกษตร สินค้าอุตสาหกรรมและประมง การค้าบริการและการลงทุน การค้าและสิ่งแวดลอม ทรัพย์สินทางปัญญา การปรับปรุงกฎเกณฑ์ทางการค้า การปรับปรุงกลไกระงับข้อพิพาท และการแก้ไข ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีรอบอูรุกวัย และเรื่องอื่น ๆ โดยจะพิจารณาสถานการณ์การค้า การลงทุน และศักยภาพการแข่งขันของสินค้าและบริการ เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบ ที่มีต่อภาคเศรษฐกิจต่างๆ ที่เกิดจากการที่ไทยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่เกิดขึ้นจากการเจรจาการค้า พหุภาคีรอบโดฮาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก พร้อมนำเสนอแนวทางและมาตรการรองรับ

การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ภายใต้กรอบองค์การการค้าโลกซึ่งจะมีผลต่อเศรษฐกิจไทย โดยจะประเมินจากการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ใช้แบบจำลองและดัชนีต่างๆ เช่น จากแบบจำลอง GTAP และ Export Similarity Index และจากการสรุป ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขัน

นอกจากนี้ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การวิเคราะห์โดยแบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์นี้ ยังต้องเสริมด้วยการจัดเก็บข้อมูลในลักษณะอื่นๆ เช่น การสำรวจสถานประกอบการธุรกิจ การระดม ความคิดจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ข้าราชการ และผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปิดเสรีที่จะ เกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา และการระดมความคิดในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในแต่ละกลุ่มที่มีการศึกษา

ในการศึกษานี้ การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคี รอบโดฮาที่มีต่อประเทศไทยจะพิจารณาทั้งผลกระทบที่เกิดแก่เศรษฐกิจไทยโดยรวมในลักษณะต่างๆ และ ที่มีต่อผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ชาวไร่ชาวนา และประชาชนทั่วไป แต่จุดเน้น ของโครงการจะอยู่ที่การศึกษาผลกระทบที่มีต่อภาคธุรกิจ โดยเฉพาะในธุรกิจที่ผลิตสินค้าและบริการ ที่ถูกกำหนดให้มีการเปิดเสรีมากขึ้น ตามพันธกรณีที่เกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา รวมทั้ง ภาคธุรกิจอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย

การวิเคราะห์ผลกระทบจะมีการชี้ให้เห็นถึงภาคเศรษฐกิจของไทยที่จะได้รับผลกระทบ ทั้งทางด้านบวก และด้านลบจากพันธกรณีที่เกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ทั้งนี้ เพราะแม้ เศรษฐกิจไทยโดยรวมและธุรกิจบางประเภทจะได้รับประโยชน์จากการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจา การค้าพหุภาคีรอบโดฮาตามพันธกรณีของประเทศคู่ค้าที่เป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก แต่รัฐบาลไทย ก็ควรมีนโยบาย มาตรการและแผนงานที่จะส่งเสริมให้ภาคเศรษฐกิจเหล่านี้ได้ใช้ประโยชน์จากการเปิดเสรี ที่จะเป็ผลจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาได้อย่างเต็มที่ โดยการเสริมสร้างความพร้อมและ ความแข็งแกร่งมากขึ้น และลดข้อจำกัดหรืออุปสรรคที่ยังมีอยู่

สำหรับภาคเศรษฐกิจที่จะได้รับผลกระทบด้านลบจากการเปิดเสรีที่จะมีผลจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา เช่น ภาคธุรกิจที่ไทยยังมีความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่าประเทศคู่แข่งอื่นๆ นั้น ก็ยังมีความจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายและมาตรการเยียวยาเพื่อบรรเทาผลกระทบที่จะเกิดขึ้น โดยมีแผนงานส่งเสริมให้การปรับตัวทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

นอกจากนั้น หน่วยงานในภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังควรมีการประชาสัมพันธ์กับประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความถี่หน้า ตลอดจนประโยชน์ของการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาที่มีต่อเศรษฐกิจไทยด้วย

ในการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากพันธกรณีและการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาจึงมีแนวทางการดำเนินการดังนี้:

1. วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านบวกและด้านลบ โดยพิจารณาทั้งผลกระทบระยะสั้นและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว ในทั้งระดับเศรษฐกิจไทยโดยรวม ระดับภาคธุรกิจ และระดับภาคประชาชน โดยมีการวิเคราะห์ถึงขอบเขตและลักษณะของผลกระทบ โดยพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ

2. นำเสนอแนะนโยบาย มาตรการ และแผนงานที่จะเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและช่วยบรรเทาหรือเยียวยาสาขาเศรษฐกิจที่จะได้รับผลกระทบทางลบ และเสนอแนะวิธีการที่จะใช้ประโยชน์จากการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาได้อย่างเต็มที่ในกรณีของสาขาที่ไทยมีศักยภาพ

สำหรับวิธีการศึกษาที่จะนำมาใช้ในโครงการนี้ ประกอบด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้ ¹

- 1) ศึกษาจากผลการศึกษาที่ผ่านมา
- 2) ศึกษาสภาพการค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุนของไทย
- 3) ศึกษาวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์และดัชนีต่างๆ
- 4) ศึกษาวิเคราะห์ประเมินผลกระทบทางบวกและลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามพันธกรณีของการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย ในเรื่องการค้าและสิ่งแวดล้อม
- 5) ศึกษาวิเคราะห์ประเมินผลกระทบทางบวกและลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามพันธกรณีของการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย ในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา
- 6) ศึกษาวิเคราะห์ประเมินผลกระทบทางบวกและลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามพันธกรณีของการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย ในเรื่องการปรับปรุงกฎเกณฑ์ทางการค้า

¹ ในบทนี้ ที่ปรึกษาจะนำเสนอวิธีการศึกษาโดยย่อเท่านั้น ทั้งนี้เพราะได้นำเสนอรายละเอียดของวิธีการศึกษาในข้อเสนอโครงการ (project proposal) แล้ว และในรายงานฉบับนี้ บทที่อธิบายประเด็นการเจรจาที่จะเสนอรายละเอียดของวิธีการศึกษาที่เกี่ยวข้องด้วย

7) ศึกษาวิเคราะห์ประเมินผลกระทบทางบวกและลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามพันธกรณีของการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย ในเรื่องการปรับปรุงกลไกระงับข้อพิพาท

8) ใช้วิธีการสำรวจ การสัมภาษณ์ การระดมความคิด (Workshop) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ประมาณ 5 ครั้ง และการประชุมสัมมนาทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวม 6 ครั้ง

9) นำเสนอนโยบาย มาตรการ และแผนงานในการใช้ประโยชน์และรองรับผลกระทบจากการเปิดเสรีที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา

1.5 แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานตามสัญญาจ้างที่ปรึกษา โครงการศึกษาการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลกและผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย สัญญาเลขที่ 41/2553 ลงวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2553 ได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาออกเป็น 3 งาน โดยมีการละเอียดดังนี้

งานที่ 1 (เดือนที่ 1 – 3)

เดือนที่ 1 - 2:

- ระดมความคิดในทีมวิจัย กำหนดวิธีการศึกษาข้อมูลที่จะใช้ แหล่งข้อมูล และเอกสารอ้างอิง
- คัดเลือกสินค้าและบริการที่จะศึกษาในรายละเอียดเป็นการเบื้องต้น
- สำรวจการศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- จัดสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อยหรือ Focus Group ครั้งที่ 1 - 3

เดือนที่ 3:

- ศึกษาโครงสร้างการค้า การบริการและการลงทุน
- ออกแบบสำรวจและชุดตัวอย่างการสำรวจ
- จัดประชุม/สัมมนาครั้งที่ 1 (กลางเดือนที่ 3) และครั้งที่ 2 (ปลายเดือนที่ 3) เพื่อระดมความเห็น และ/หรือเผยแพร่ผลการศึกษาเบื้องต้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ เอกชน และประชาชนที่อยู่ในภูมิภาค
- ส่งรายงานผลการศึกษาระยะที่ 1 จำนวน 14 เล่ม และในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ในแผ่น CD จำนวน 14 ชุด รวมทั้งการทำทสรูปผู้บริหารสำหรับรายงานระยะที่ 1

งวดงานที่ 2 (เดือนที่ 4 – 6)**เดือนที่ 4 - 5:**

- ศึกษาโครงสร้างการค้า การบริการ และการลงทุน วิเคราะห์ข้อมูลอุตสาหกรรมและบริการ และจัดทำดัชนีและแบบจำลอง
- ดำรวจสถานประกอบการ สัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ข้าราชการและนักวิชาการ
- จัดทำ workshop และ/หรือ focus group ครั้งที่ 4-5
- จัดประชุม/สัมมนาครั้งที่ 3 (ต้นเดือนที่ 4) ครั้งที่ 4 (กลางเดือนที่ 4) และครั้งที่ 5 (ปลายเดือนที่ 4) เพื่อระดมความเห็น และ/หรือเผยแพร่ผลการศึกษาเบื้องต้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่อยู่ในกรุงเทพและภูมิภาคต่างๆ
- ส่งรายงานสรุปผลการสัมมนาพร้อมข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสัมมนาในแต่ละครั้ง ภายใน 10 วัน นับแต่การสัมมนาสิ้นสุด

เดือนที่ 6:

- ส่งรายงานผลการศึกษาระยะที่ 2 จำนวน 14 เล่ม และในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ในแผ่น CD จำนวน 14 ชุด รวมทั้งการทำบทสรุปผู้บริหารสำหรับรายงานระยะที่ 2

งวดงานที่ 3 (เดือนที่ 7 – 9)**เดือนที่ 7 - 8:**

ศึกษาวิเคราะห์รายการสินค้าและบริการโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ

จัดทำร่างรายงานผลการศึกษาระดับสมรรถนะ (Draft final report)

จัดประชุม/สัมมนาครั้งที่ 6 (ปลายเดือนที่ 7) เพื่อนำเสนอร่างผลการศึกษาระดับสมรรถนะ และนำมาปรับปรุงแก้ไข

ส่งรายงานสรุปผลการสัมมนาพร้อมข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสัมมนา ภายใน 10 วัน นับแต่การสัมมนาสิ้นสุด

เดือนที่ 9:

แก้ไขร่างรายงานผลการศึกษาระดับสมรรถนะ (Draft final report)

ส่งรายงานฉบับสมบูรณ์ภายในเดือนที่ 9 จำนวน 14 เล่ม และในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ในแผ่น CD จำนวน 14 ชุด รวมทั้งการทำบทสรุปผู้บริหาร

อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมา โครงการศึกษาการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลกและผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย ได้มีการแก้ไขสัญญาด้วยกันทั้งสิ้น 4 ครั้ง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สัญญาจ้างที่ปรึกษาแก้ไขเพิ่มเติม สัญญาเลขที่ 65/2553 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.2553 โดยมีเนื้อความ ดังต่อไปนี้

“เนื่องจากเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบของประเทศในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 ส่งผลให้ที่ปรึกษาไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามปกติ และไม่สามารถรวบรวมข้อมูลผลการศึกษาด้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์และที่ปรึกษาได้ขอปรับแก้กำหนดการกรอบเวลาและสถานที่การจัดสัมมนา ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินโครงการฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สามารถเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างเสริมความรู้ความเข้าใจจากทุกภาคส่วนครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาเดิมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกรอบเวลาและสถานที่การจัดสัมมนา เป็นดังต่อไปนี้

1. ปรับกรอบเวลาการจัดสัมมนาครั้งที่ 1 และ 2 จากงวดงานที่ 1 (วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2553 - วันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2553) ไปงวดงานที่ 2 (วันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2553 – วันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2553) หลังจากได้จัดทำผลการศึกษาระยะที่ 1 เสร็จเรียบร้อยแล้ว และเลื่อนการจัดสัมมนาของแต่ละครั้งในงวดงานที่ 2 ออกไปอีก 1 เดือน จากกำหนดเดิมจัดในเดือนที่ 4 นับจากลงนามสัญญา เลื่อนเป็นเดือนที่ 5 นับจากลงนามสัญญา

2. ปรับเปลี่ยนสถานที่จัดการสัมมนา เพื่อให้การจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาที่มีความสมบูรณ์และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงการจัดสัมมนาจากภาคกลาง เป็นภาคตะวันออก เพื่อความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย”

2. สัญญาจ้างที่ปรึกษาแก้ไขเพิ่มเติม สัญญาเลขที่ 67/2553 ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2553 โดยมีเนื้อความ ดังต่อไปนี้

“เนื่องจากตามสัญญาเดิม กำหนดให้การจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาครั้งที่ 3, 4 และ 5 ให้เสร็จสิ้นภายในรอบเดือนที่ 5 นับจากลงนามสัญญา ซึ่งที่ปรึกษาเห็นว่าการจัดสัมมนาครั้งที่ 5 นั้น มีความกระชั้นชิดกับครั้งที่ 3 และ 4 รวมทั้งไม่สามารถหาสถานที่รองรับการจัดสัมมนาและวิทยากรได้ จึงขอเลื่อนการจัดสัมมนาครั้งที่ 5 เป็นรอบเดือนที่ 6 (30 สิงหาคม พ.ศ. 2553) และเพื่อให้รายงานผลการศึกษาลบับสมบรณ์ มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น ที่ปรึกษาจึงขอปรับเปลี่ยนการจัดสัมมนาครั้งที่ 6 หลังจากส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์แล้ว และเนื่องจากแผนการจัด Focus Group ครั้งที่ 5 ไม่ตรงตามแผนการดำเนินงานในภาคผนวก ข จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาเดิมในส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นดังต่อไปนี้

1. ปรับเปลี่ยนการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาครั้งที่ 5 จากเดิมต้องเสร็จสิ้นภายในรอบเดือนที่ 5 นับจากลงนามสัญญา (28 สิงหาคม พ.ศ. 2553) ไปเสร็จสิ้นภายในวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2553 (รอบเดือนที่ 6)

2. ปรับเปลี่ยนการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาครั้งที่ 6 จากเดิมต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในรอบเดือนที่ 7 (ตุลาคม พ.ศ. 2553) ไปแล้วเสร็จหลังจากจัดส่งร่างรายงานผลการศึกษาฉบับสมบูรณ์แล้ว

3. ปรับแก้ไขแผนการดำเนินงานการจัด Focus Group ครั้งที่ 5 ในภาคผนวก ข จากเดิมจัดในเดือนที่ 7 (ตุลาคม พ.ศ. 2553) ให้ดำเนินการจัดในเดือนที่ 4-5 (กรกฎาคม พ.ศ. 2553-สิงหาคม พ.ศ. 2553) แทน”

3. สัญญาจ้างที่ปรึกษาแก้ไขเพิ่มเติม สัญญาเลขที่ 25/2554 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2553 โดยมีเนื้อความ ดังต่อไปนี้

“เนื่องจากตามสัญญาเดิมที่ปรึกษาต้องจัดประชุมสัมมนาระดมความเห็นและเผยแพร่ผลการศึกษาเบื้องต้น เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ เอกชนและประชาชน ในต่างจังหวัด 4 ภาค ภาคละ 1 ครั้ง โดยให้มีผู้เข้าร่วมสัมมนาไม่ต่ำกว่า 200 คน แต่การจัดประชุมสัมมนาระดมความเห็นและเผยแพร่ผลการศึกษาเบื้องต้นของที่ปรึกษา ที่ผ่านมามีผู้เข้าร่วมการสัมมนาไม่ครบตามเป้าหมายที่กำหนดตามสัญญาจ้าง

ผู้ว่าจ้างจึงหักเงินค่าจ้างในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมสัมมนา เป็นจำนวนเงินเท่ากับค่าใช้จ่ายต่อหัว ของผู้ร่วมงานสัมมนาที่ยังไม่ครบตามสัญญา เป็นเงิน 361,900 บาท (สามแสนหกหมื่นหนึ่งพันเก้าร้อยบาทถ้วน) จึงได้ตกลงแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาเดิม ดังนี้

ให้ยกเลิกข้อความในภาคผนวก ค. ข้อ 3.2 การจ่ายเงินค่าจ้างงวดที่ 2 และให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“3.2 งวดที่ 2 เป็นจำนวนเงิน 1,783,049 บาท (หนึ่งล้านเจ็ดแสนแปดหมื่นสามพันสี่สิบเก้าบาทถ้วน) จ่ายให้เมื่อที่ปรึกษาส่งมอบรายงานผลการศึกษาระยะที่ 2 พร้อมบทสรุปผู้บริหาร จำนวน 14 เล่ม และในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ในแผ่น CD จำนวน 14 ชุด ตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก ก. และเป็นไปตามแผนการดำเนินงานตามที่ระบุไว้ในภาคผนวก ข. และผู้ว่าจ้างได้ดำเนินการตามที่ระบุไว้ในข้อ 7.2, 7.3 และข้อ 7.4 ของสัญญาจ้างแล้ว”

4. สัญญาจ้างที่ปรึกษาแก้ไขเพิ่มเติม สัญญาเลขที่ 27/2554 ลงวันที่ 28 ธันวาคม พ.ศ. 2553 โดยมีเนื้อความ ดังต่อไปนี้

“เนื่องจากผู้ว่าจ้าง ให้ที่ปรึกษาศึกษาวิเคราะห์และเชื่อมโยงผลการศึกษาของรายงานผลการศึกษาระยะที่ 2 ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขครบถ้วนแล้ว กับรายงานผลการศึกษาฉบับสมบูรณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้เนื้อหาสาระของการศึกษาวิเคราะห์รายงานการศึกษานับสมบูรณ์ถูกต้องและครบถ้วนมากที่สุด จึงจำเป็นต้องขอขยายระยะเวลาการดำเนินโครงการฯ ออกไป จากเดิมแล้วเสร็จในวันที่ 28 ธันวาคม 2553 ไปแล้วเสร็จในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2554 จึงได้ตกลงแก้ไขเพิ่มเติมสัญญาจ้างเดิม ดังนี้

ให้ยกเลิกข้อความในข้อ 2.3 ในหน้า 4 ของสัญญาเดิมและให้ใช้ข้อความต่อไปนี้แทน

“ข้อ 2.3 วันสิ้นสุดสัญญา

ที่ปรึกษาจะต้องปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2554”

1.6 ผลการดำเนินงานในช่วงการศึกษาระยะที่ 1 (เดือนที่ 1 – 3)

ตามสัญญาจ้างที่ปรึกษาและสัญญาจ้างที่ปรึกษาแก้ไขของโครงการฯ ที่ปรึกษาได้ดำเนินงานครบถ้วนตามแผนระยะที่หนึ่งเป็นส่วนใหญ่ โดยสามารถรายงานผลการดำเนินงานตามหัวข้อต่อไปนี้

- การจัดสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อยหรือ Focus Group
- การออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็น
- การศึกษาวิเคราะห์ตามประเด็นการเจรจา
- การจัดทำรายงานการศึกษาระยะที่ 1

1.6.1 การจัดสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อยหรือ Focus Group

การสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อยหรือ Focus Group เป็นการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงลึกระหว่างที่ปรึกษากับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและเอกชน ผู้ประกอบการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ และผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ในรายสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา โดยที่ปรึกษาจะหยิบยกประเด็นและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับขอบเขตของประเด็นการเจรจา ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากข้อตกลงการค้ารอบโดฮา รวมทั้งข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อรองรับข้อตกลงดังกล่าว

ในระยะที่หนึ่งของโครงการศึกษานี้ คณะที่ปรึกษาได้จัดให้มีการสัมมนาย่อยแล้วทั้งหมด 4 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นการระดมสมองเกี่ยวกับภาพรวมของการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา จัดเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ที่คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา รวม 49 คน

ครั้งที่ 2 เป็นการระดมสมองเกี่ยวกับประเด็นการเจรจาด้านสินค้าเกษตรในการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา จัดเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ที่คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา รวม 17 คน

ครั้งที่ 3 เป็นการระดมสมองเกี่ยวกับประเด็นการเจรจาด้านสินค้าอุตสาหกรรมและประมง (Non-Agriculture Market Access หรือ NAMA) ในการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา จัดเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ที่คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา รวม 33 คน

ครั้งที่ 4 เป็นการระดมสมองเกี่ยวกับประเด็นการเจรจาด้านบริการและทรัพย์สินทางปัญญาในการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา จัดเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ที่คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีผู้เข้าร่วมสัมมนา รวม 17 คน

ที่ปรึกษาได้รับความร่วมมือจากผู้เข้าร่วมสัมมนาเหล่านี้เป็นอย่างดี และได้นำผลจากการสัมมนามาใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาในระยะต่อไป ที่ปรึกษาได้จัดทำรายงานสรุปผลการสัมมนาย่อยทั้ง 4 ครั้งไว้แล้ว ดังปรากฏในภาคผนวกที่ 1 ของรายงานการศึกษานี้

1.6.2 การออกแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็น

ที่ปรึกษาได้เสนอที่จะสำรวจโดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังผู้ประกอบการเพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับศักยภาพ ผลกระทบ และข้อเสนอแนะในการปรับตัว อันเกี่ยวกับการประเด็นการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา

การสำรวจครั้งนี้มีกลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ประกอบการในกลุ่มอุตสาหกรรมและประมง 2) กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคเกษตรกรรม ทั้งผู้ประกอบการในภาคเกษตรกรรมและเกษตรกรรายย่อย และ 3) ผู้ประกอบการในกลุ่มบริการ โดยเนื้อหาในแบบสอบถามจะครอบคลุม 6 ประเด็น ดังที่ได้นำเสนอไว้แล้วในข้อเสนอ ดังนี้

1. ลักษณะของกิจการ (เช่น สินค้าหรือบริการที่ผลิต สถานที่ตั้ง ปีก่อตั้งกิจการ ขนาดกิจการ ตลาดสินค้าหรือบริการ การร่วมทุนจากต่างประเทศ ฯลฯ)
2. ความสัมพันธ์/เกี่ยวกับ การค้าและบริการระหว่างประเทศ
3. การประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นการเจรจาที่เกี่ยวข้อง
4. การประเมินผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา
5. การปรับตัวเพื่อตอบรับกับการเปลี่ยนแปลง
6. ข้อเสนอแนะที่มีต่อภาครัฐ

ในช่วงการศึกษาระยะที่ 1 ที่ปรึกษาได้ร่างแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด เสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้แก่ แบบสอบถามในภาคอุตสาหกรรมและประมง แบบสอบถามในภาคเกษตรกรรม และแบบสอบถามในภาคการค้าบริการ โดยตัวแบบสอบถามสองชุดแรกได้ผ่านการวิจารณ์และทดสอบจากผู้เกี่ยวข้องในภาคส่วนต่างๆ มาบ้างแล้ว (เช่น ผู้แทนของสภาอุตสาหกรรม ตัวแทนกลุ่มผู้ประกอบการในภาคเกษตรกรรม และผู้ประกอบการบางรายในภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม เป็นต้น)

1.6.3 การศึกษาวิเคราะห์ตามประเด็นการเจรจา

ที่ปรึกษาได้เริ่มศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา โดยอาศัยเอกสารต่างๆ การรวบรวมและคำนวณข้อมูลเบื้องต้น การสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อย รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้สังเกตการณ์

ในรายงานการศึกษาระยะที่ 1 ที่ปรึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้น โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

- สินค้าเกษตร
- สินค้าอุตสาหกรรมและประมง
- การค้าบริการและการลงทุน
- การค้าและสิ่งแวดลอม

- ทรัพย์สินทางปัญญา
- การปรับปรุงกฎเกณฑ์การค้า (เช่น การป้องกันการทุ่มตลาด และsafeguard)
- กลไกการระงับข้อพิพาท
- การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีรอบอุรุกวัย
- ประเด็นการเจรจาอื่นๆ เช่น การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการปฏิบัติต่อประเทศกำลังพัฒนาอย่างเป็นพิเศษและแตกต่าง
- ผลกระทบเชิงปริมาณจากข้อตกลงการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา

1.6.4 การจัดทำรายงานการศึกษาระยะที่ 1

ที่ปรึกษาได้จัดทำรายงานการศึกษาระยะที่ 1 เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในช่วง 3 เดือนแรกของโครงการ (เดือนเมษายน – มิถุนายน พ.ศ. 2553) โดยได้จัดส่งให้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2553 และได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการดำเนินการตรวจการจ้างที่ปรึกษาเป็นจำนวน 2 ครั้ง คือ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 ลงวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2553 และฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 ลงวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2553

1.7 ผลการดำเนินงานในช่วงการศึกษาระยะที่ 2 (เดือนที่ 4 – 6)

ตามสัญญาจ้างที่ปรึกษาและสัญญาจ้างที่ปรึกษาแก้ไขของโครงการฯ ที่ปรึกษาได้ดำเนินการครบถ้วนตามแผนระยะที่สองเป็นส่วนใหญ่ โดยสามารถรายงานผลการดำเนินงานตามหัวข้อต่อไปนี้

- การจัดสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อยหรือ Focus Group
- การจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ เอกชนและประชาชน
- การส่งแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็น
- การศึกษาวิเคราะห์ตามประเด็นการเจรจา
- การจัดทำรายงานผลการศึกษาระยะที่ 2

1.7.1 การจัดสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อยหรือ Focus Group

ในระยะที่สองของโครงการศึกษานี้ คณะที่ปรึกษาได้จัดให้มีการสัมมนาย่อยอีก 1 ครั้ง เพื่อให้ครบตามจำนวนข้อกำหนดในสัญญา คือ 5 ครั้ง

การสัมมนาระดมสมองกลุ่มย่อยหรือ Focus Group ในครั้งที่ 5 นี้ เป็นการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงลึกระหว่างที่ปรึกษากับประธานคณะกรรมการพหุภาคี ผู้แทนสายงานองค์การระหว่างประเทศ กลุ่มอุตสาหกรรม และสมาชิกภาคเอกชน สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ในประเด็นการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา โดยที่ปรึกษาได้หยิบยกประเด็นและรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับขอบเขตของ

ประเด็นการเจรจา ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากข้อตกลงการค้ารอบโดฮา รวมทั้งข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและมาตรการเพื่อรองรับข้อตกลงดังกล่าว โดยจัดขึ้นเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ณ ห้องบอร์ด รูม 2 ชั้น 3 ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนารวม 13 คน

1.7.2 การจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ เอกชนและประชาชน

ตามแผนการดำเนินงานในสัญญาจ้างที่ปรึกษา โครงการศึกษาการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ภายใต้กรอบองค์การการค้าพหุภาคีรอบโดฮาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลกและผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย สัญญาเลขที่ 41/2553 ลงวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2553 มีข้อกำหนดให้โครงการฯ จัดประชุม/สัมมนาในช่วงระยะเวลาการศึกษา ดังนี้

- จัดสัมมนาเพื่อระดมความเห็น และ/หรือเผยแพร่ผลการศึกษาเบื้องต้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ เอกชน และประชาชนในกรุงเทพฯ 1 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 300 คน
- จัดสัมมนาเพื่อระดมความเห็น และ/หรือเผยแพร่ผลการศึกษาเบื้องต้นเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากภาครัฐ เอกชน และประชาชนในต่างจังหวัด 4 ภาค ภาคละ 1 ครั้ง เช่น จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดระยอง โดยการประสานงานกับหน่วยราชการและองค์กรเอกชน ตลอดจนสถาบันการศึกษาในแต่ละภูมิภาคนั้นๆ เพื่อให้ประชาคมในพื้นที่และท้องถิ่นนั้นๆ ได้ตื่นตัวและมีส่วนร่วมในกระบวนการเจรจาการค้าพหุภาคีในรอบโดฮา โดยจะมีผู้เข้าร่วมในแต่ละครั้งไม่ต่ำกว่า 200 คน
- จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โดยจัดสัมมนา 1 ครั้ง ในกรุงเทพฯ โดยมีผู้เข้าร่วมไม่ต่ำกว่า 300 คน

อนึ่ง ในประเด็นการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษานี้ โครงการฯ ได้มีการแก้ไขสัญญา 2 ฉบับ ได้แก่ สัญญาจ้างที่ปรึกษาแก้ไขเพิ่มเติม สัญญาเลขที่ 65/2553 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 และสัญญาจ้างที่ปรึกษาแก้ไขเพิ่มเติม สัญญาเลขที่ 67/2553 ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ดังมีรายละเอียดตามที่กล่าวถึงข้างต้น และเพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่าย ที่ปรึกษาจึงสรุปกำหนดการจัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาตามสัญญาที่แก้ไขได้ ดังนี้

1. จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาครั้งที่ 1 ภายในงวดงานที่ 2 (29 มิถุนายน - 28 กันยายน พ.ศ. 2553)
2. จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาครั้งที่ 2 ภายในงวดงานที่ 2 (29 มิถุนายน - 28 กันยายน พ.ศ. 2553)
3. จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาครั้งที่ 3-4 ภายในเดือนที่ 5 นับจากวันลงนามในสัญญา (28 สิงหาคม พ.ศ. 2553)
4. จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษาครั้งที่ 5 ภายในวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2553

5. จัดสัมมนาเผยแพร่ผลการศึกษครั้งที่ 6 หลังเสร็จสิ้นการส่งร่างรายงานผลการศึกษาระดับสมรรถนะแล้ว

6. ปรับเปลี่ยนสถานที่การจัดสัมมนาจากภาคกลาง เป็นภาคตะวันออก

ดังนั้น จึงมีการประชุม/สัมมนาในช่วงระยะเวลาของโครงการทั้งหมดรวม 6 ครั้ง ซึ่งการจัดประชุม/สัมมนาดังกล่าว จะเป็นประโยชน์และทำให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญจากการระดมข้อคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลและผลการศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ในช่วงการศึกษาระยะที่ 2 ที่ปรึกษาได้จัดสัมมนา 5 ครั้งแรกแล้ว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ครั้งที่	วันที่	จังหวัด	ประเด็นการสัมมนา
1	วันจันทร์ที่ 5 กรกฎาคม 2553	ระยอง	สินค้าอุตสาหกรรม
2	วันจันทร์ที่ 19 กรกฎาคม 2553	กรุงเทพฯ	ภาพรวม (เกษตร อุตสาหกรรม บริการ)
3	วันจันทร์ที่ 2 สิงหาคม 2553	ขอนแก่น	สินค้าเกษตร
4	วันจันทร์ที่ 23 สิงหาคม 2553	สงขลา	สินค้าเกษตรและประมง
5	วันจันทร์ที่ 30 สิงหาคม 2553	เชียงใหม่	บริการและสินค้าเกษตร

ในการสัมมนาแต่ละครั้ง ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ให้ความสนใจรับฟังและซักถาม รวมทั้งให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อที่ปรึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ปรึกษาได้จัดทำรายงานสรุปผลการสัมมนาทั้ง 5 ครั้งไว้แล้ว ดังปรากฏในภาคผนวกที่ 2 ของรายงานนี้

อย่างไรก็ตาม จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาเหล่านี้ยังต่ำกว่าเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ที่ปรึกษาจึงได้พิจารณาทบทวนถึงประโยชน์และผลลัพธ์ของการจัดสัมมนาเพิ่มเติมดังกล่าวข้างต้น และมีความเห็นว่าการจัดสัมมนาเพิ่มเติมเพื่อให้มีผู้เข้าร่วมงานครบตามเป้าหมายนั้น อาจจะไม่ใช่วิธีแบบและทางออกที่จะช่วยให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้ใน TOR ของงานจ้างศึกษาในการเผยแพร่ผลการศึกษา ที่ปรึกษาได้เสนอข้อคิดเห็นดังกล่าวแก่กรรมการตรวจการจ้างที่ปรึกษาฯ และเสนอว่าเพื่อเป็นการชดเชยจำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาที่ยังต่ำกว่าเป้าหมาย ที่ปรึกษาจะดำเนินการจัดทำ “คู่มือแนวทางการปรับตัว เพื่อรองรับผลกระทบจากการเจรจาการค้าภาคีต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย” และได้มีหนังสือ ศูนย์บริการวิชาการ เศรษฐศาสตร์ ที่ ศบศ 365/2553 ลงวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2553 ไปถึงกรรมการตรวจการจ้างที่ปรึกษา ผลปรากฏว่า กรรมการตรวจการจ้างที่ปรึกษา ได้มีหนังสือกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ที่ พณ0603/1202 ลงวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 ตอบกลับมาเพื่อแจ้งมติกรรมการว่า ให้หักเงินค่าจ้างปฏิบัติงานในส่วนของการใช้จ่ายในการจัดประชุมสัมมนาเป็นจำนวนเงินเท่ากับค่าใช้จ่ายต่อหัวของผู้เข้าร่วม

สัมมนาที่ยังไม่ครบจำนวนตามเป้าหมายแทนการจัดทำ “คู่มือแนวทางการปรับตัว เพื่อรองรับผลกระทบจากการเจรจาการค้าพหุภาคีต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย” และขอให้แก้ไขสัญญาในประเด็นดังกล่าวด้วย

1.7.3 การส่งแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็น

ในช่วงการศึกษาระยะที่ 2 ที่ปรึกษาได้จัดทำแบบสอบถามทั้ง 3 ชุด เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยได้ทดสอบแบบ pre-test และนำเอาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการดำเนินการตรวจการจ้างที่ปรึกษารวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในวงการต่างๆ มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงให้แบบสอบถามมีความเหมาะสมมากขึ้น แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วปรากฏในภาคผนวกที่ 3 ของรายงานการศึกษานี้

ในช่วงระหว่างเดือนสิงหาคม – กันยายน พ.ศ. 2553 ที่ปรึกษาได้จัดส่งแบบสอบถามดังกล่าวออกไปทั้งหมดแล้วเป็นจำนวน 3,000 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น ภาคเกษตรกรรม จำนวน 1,000 ฉบับ ภาคอุตสาหกรรม จำนวน 1,000 ฉบับ และภาคบริการ จำนวน 1,000 ฉบับ โดยกลุ่มเป้าหมายที่ได้จัดส่งแบบสอบถามข้อมูลไปนั้น ที่ปรึกษาได้คัดเลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างสถานประกอบการต่างๆ จากกลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยกำหนดสัดส่วนตามประเภทสินค้าและบริการ ตามขนาดของกิจการ และตามเขตที่ตั้งกิจการ ทั้งนี้ ที่ปรึกษาได้ใช้รายชื่อกิจการในทะเบียนโรงงานและในสาขาธุรกิจการค้าบริการที่สำคัญ ซึ่งกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งส่งแบบสอบถามภาคเกษตรไปยังกลุ่มเกษตรกร เพื่อเป็นตัวแทนความคิดเห็นของเกษตรกรทั่วประเทศอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ผลการตอบกลับแบบสอบถามไม่ได้เป็นไปตามเป้าหมาย ดังนั้นที่ปรึกษาจึงได้ทำการออกสำรวจแบบสอบถามในภาคสนาม โดยอาศัยเครือข่ายออกสำรวจที่มีกระจายอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อออกสำรวจถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา ดังกล่าว โดยได้เริ่มต้นจากการออกสำรวจผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในภาคเกษตรก่อน จากนั้นได้ดำเนินการต่อในส่วนของภาคบริการและภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ

ซึ่งจากการดำเนินการในทั้งสองลักษณะดังกล่าว ที่ปรึกษาสามารถรวบรวมแบบสอบถามได้ครบตามเป้าหมาย เป็นจำนวนกว่า 3,000 ฉบับเรียบร้อยแล้ว โดยแบ่งออกเป็นภาคเกษตร จำนวน 1,000 ฉบับ ภาคอุตสาหกรรมและประมง จำนวน 1,001 ฉบับ และภาคบริการ จำนวน 1,020 ฉบับ และได้รวบรวมข้อมูลที่ได้ จัดหมวดหมู่ ตรวจสอบความถูกต้อง นำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลผลและวิเคราะห์โดยเครื่องมือทางสถิติ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ตลอดจนใช้ประกอบการคัดเลือกผู้สมควรให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึกต่อไป (in-depth interview)

1.7.4 การศึกษาวิเคราะห์ตามประเด็นการเจรจา

นอกจากการศึกษาเกี่ยวกับภูมิหลัง ปฏิญญาโดฮา และสาระสำคัญของประเด็นการเจรจา ท่าทีในการเจรจาของประเทศต่างๆ สถานะล่าสุดและแนวโน้มของการเจรจา รวมทั้งสินค้าและบริการของไทยที่อาจได้รับผลกระทบจากข้อตกลง ดังที่ปรากฏในรายงานผลการศึกษาระยะที่ 1 แล้ว ในช่วงการศึกษาระยะที่ 2 ที่ปรึกษาฯ ได้ศึกษา “ผลกระทบ” ของการเปิดเสรีตามข้อตกลงรอบโดฮาด้วย โดยพยายามตอบประเด็นในข้อเสนอดังนี้

- ประเมินผลกระทบทางบวกและลบที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามพันธกรณีของการเจรจารอบโดฮาต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย โดยวิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- ศึกษาผลกระทบทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- ศึกษาภาคหรือสาขาที่เป็นผลประโยชน์หลักของไทย ทั้งในเชิงกว้างและลึก
- มีผลการคำนวณผลกระทบเบื้องต้น โดยใช้แบบจำลอง GTAP
- มีผลการคำนวณดัชนีต่อไปนี้ RCA, ICI, ESI
- มีผลเบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนงานในการใช้ประโยชน์และรองรับ/เยียวยาผลกระทบจากการเปิดเสรีรอบโดฮา

1.7.5 การจัดทำรายงานผลการศึกษาระยะที่ 2

ที่ปรึกษาฯ ได้จัดทำรายงานการศึกษาระยะที่ 2 เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในช่วง 3 เดือนที่สองของโครงการ (เดือนกรกฎาคม – กันยายน พ.ศ. 2553) โดยได้จัดส่งให้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2553 และได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการดำเนินการตรวจการจ้างที่ปรึกษาเป็นจำนวน 2 ครั้ง คือ ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553 และฉบับปรับปรุงครั้งที่ 2 ลงวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2554

1.8 ผลการดำเนินงานในระยะสุดท้าย (เดือนที่ 7 – 9)

ในช่วงเดือนที่ 7 – 9 ของโครงการศึกษา ที่ปรึกษาฯ สามารถดำเนินงานส่วนใหญ่ตามที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้างที่ปรึกษา โครงการศึกษาการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮาภายใต้กรอบองค์การการค้าโลก และผลกระทบต่อเศรษฐกิจการค้าของไทย สัญญาเลขที่ 41/2553 ลงวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2553 และสัญญาจ้างที่ปรึกษาแก้ไขเพิ่มเติม สัญญาเลขที่ 67/2553 ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2553 โดยมีรายละเอียดดังนี้

เดือนที่ 7 - 8:

- ติดตามทวงถามเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ตอบแล้วกลับคืนมาเป็นจำนวนมากที่สุด แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้ จัดหมวดหมู่ ตรวจสอบความถูกต้อง นำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลผล และวิเคราะห์โดยเครื่องมือทางสถิติ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ตลอดจนใช้ประกอบการคัดเลือกผู้สมควรให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ในที่สุด ที่ปรึกษาก็สามารถรวบรวมแบบสอบถามได้ครบตามเป้าหมาย เป็นจำนวนกว่า 3,000 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็นภาคเกษตร จำนวน 1,000 ฉบับ ภาคอุตสาหกรรมและประมง จำนวน 1,001 ฉบับ และภาคบริการ จำนวน 1,020 ฉบับ
- ศึกษาวิเคราะห์รายการสินค้าและบริการโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยวิเคราะห์ผลกระทบของข้อตกลงรอบโดฮาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสินค้าและบริการของไทย รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนงานในการใช้ประโยชน์และรองรับ/เยียวยาผลกระทบจากการเปิดเสรีรอบโดฮา
- จัดทำร่างรายงานผลการศึกษาลบับสมบูรณ์ (draft final report) โดยได้จัดส่งให้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2553

เดือนที่ 9:

- จัดประชุม/สัมมนาครั้งที่ 6 ในวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2553 เพื่อนำเสนอร่างรายงานผลการศึกษาลบับสมบูรณ์ และนำมาเอาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ จากที่ประชุมและจากคณะกรรมการดำเนินการตรวจการจ้างที่ปรึกษามาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขรายงาน
- ส่งรายงานสรุปผลการสัมมนาพร้อมข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสัมมนา ภายใน 10 วัน นับแต่การสัมมนาลิ้นสุด รายงานสรุปผลการสัมมนานี้ปรากฏในภาคผนวกที่ 2 ของรายงานนี้ด้วย
- แก้ไขร่างรายงานผลการศึกษาลบับสมบูรณ์ (draft final report) ให้เป็นรายงานฉบับสมบูรณ์
- จัดทำรายงานผลการศึกษาลบับสมบูรณ์จำนวน 14 เล่ม และในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ในแผ่น CD จำนวน 14 ชุด รวมทั้งจัดทำบทสรุปผู้บริหาร โดยได้จัดส่งให้กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2554

ในรายงานการศึกษาลบับสมบูรณ์ นี้ ที่ปรึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาตามประเด็นการเจรจา โดยแบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

- สินค้าเกษตร (บทที่ 3)
- สินค้าอุตสาหกรรมและประมง (บทที่ 4)
- การค้าบริการและการลงทุน (บทที่ 5)

- การค้าและสิ่งแวดล้อม (บทที่ 6)
- ทรัพย์สินทางปัญญา (บทที่ 7)
- การปรับปรุงกฎเกณฑ์การค้า (เช่น การป้องกันการทุ่มตลาด และ safeguard) (บทที่ 8)
- กลไกการระงับข้อพิพาท (บทที่ 9)
- การแก้ไขปัญหที่เกิดจากการปฏิบัติตามพันธกรณีรอบอุรุกวัย (บทที่ 10)
- ประเด็นการเจรจาอื่นๆ เช่น การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการปฏิบัติต่อประเทศกำลังพัฒนาอย่างเป็นพิเศษและแตกต่าง (บทที่ 11)
- ผลกระทบเชิงปริมาณจากข้อตกลงการเจรจาการค้าพหุภาคีรอบโดฮา (บทที่ 12)
- บทวิเคราะห์ผลการสำรวจความคิดเห็น (บทที่ 13)
- ข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะ (บทที่ 14)